

Prioritní oblasti primární prevence MŠMT

PhDr. Pavla Doležalová

Tři úrovně koordinace - zák. 379/2005 Sb.

MŠMT

Resorty-spolupráce

Kraje- metodici prevence,
krajští koordinátoři Primární
prevence

Školy a školní zařízení, NNO

Obce- NNO

Školy a školní zařízení-školní metodici PP

Priority MŠMT v PP

- **Změna paradigmatu** primární prevence- zaměřenost na jedince a jeho vývojové potřeby
- **Terminologie** v souladu s výzkumy- prevence rizikového chování (tradičně sociálně patologické jevy)
- **Financování** programů založených na prokazatelné kvalitě a vyhodnocení
- **Evaluace** programů na základě vědeckých metod
- **Edukace**- začlenění specifické primární prevence do rámcových vzdělávacích programů, podpora pedagogů

Model rizikového chování

Rizikovým chováním rozumíme vzorce chování, v jejichž důsledku může docházet k prokazatelnému nárůstu výchovně vzdělávacích, zdravotních, sociálních a dalších rizik pro jedince nebo společnost.

Prevence rizikového chování

Za prevenci rizikového chování považujeme takové typy výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních, terapeutických či jiných intervencí směřujících k **předcházení výskytu rizikového chování, zamezujících jeho rozvoji, minimalizování již existujících projevů rizikového chování nebo pomáhajících řešit jeho důsledky.**

Typy rizikového chování

- agrese a šikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extrémismus rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví,
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- rizikové,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování aj.

Specifická primární prevence

Aktivity a programy zaměřené na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Programy jsou založené na prokazatelných výsledcích, změně chování a evaluaci programu.

Typy primární prevence

- a) **všeobecnou prevenci**, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) **selektivní prevenci**, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- c) **indikovanou prevenci**, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická prevence- volný čas a sport- doplňuje specifickou prevenci

- Navždy odradit od rizikového chování (např. užívání návykových látek)- naprostá abstinence, užívání drog je vnímáno jako zcela nepřijatelné pro společnost
- Jednostranné informace, často odstrašující. Vyplývá to ze strachu dospělých nad ztrátou kontroly nad mladými lidmi
- Zaměstnávání mladých lidí sociálně přijatelnými aktivitami- sport, zájmové kroužky, předpoklad, že mladí lidé nebudou např. zkoušet drogy.
- Zahraniční výzkumy neprokazují významný efekt nespecifické prevence na změnu chování

VHODNÝ PŘÍSTUP

- Podpora sebedůvěry, aktivity a hodnotových zájmů
- Kontinuální proces
- Zaměření na změnu postojů a chování
- Živé interaktivní učení
- Využívání směrodatných vzorů, pokud možno z blízkého okolí
- Otevřená hodnotově orientovaná diskuse
- Zapojení do života místní komunity
- Realizaci navrhuje a řídí kvalifikovaní interdisciplinární odborníci v PP

Nevhodný přístup

- Odstrašování, triviální „Prostě řekni ne“
- Jednorázové akce
- Zaměření pouze na poznatky
- Přednášková forma
- Neosobnost, formalismus, stavění na „hvězdách“
- Potlačování nebo „bezbřehost“ diskuse
- Vedení „shora“ a mimo místní kontext
- Amatérismus realizátorů, náhodný výběr úzkých specialistů (lékaři, policisté) neškolených v PP

Závěr

Primární prevence v ČR má mnoho pozitivních výsledků. V posledním roce došlo k mnoha změnám, na MŠMT se mění přístup k PP. Zkvalitňuje se koordinace ve všech třech úrovních a zlepšuje se spolupráce. Efektivní koordinace je založena na klíčových motivovaných lidech (školní metodici prevence, NNO, PPP, krajsí protidrogoví koordinátoři a školní koordinátoři primární prevence aj.). Přes finanční nedostatky se postupně daří realizovat systémová opatření v krajích a podporovat efektivní projekty ze zdrojů ESF.